

HET GOUD VAN GAWIJZEND

‘Vertelsel over de Wieringermeerpolder’

Fred Sanders

Fred Sanders, geboren in Utrecht 1956, opgegroeid in Den Helder en woonachtig in Wormer, is publicist, maatschappelijk actief en wetenschapper met een bijzondere passie voor de klimaatverandering en onze weerbaarheid. Hij is levensgenieter alsmede wandelaar en wereldreiziger, waarbij hij zijn ervaringen, onderzoek en de verhalen die hij hoort in zijn romans verwerkt.

Copyright © 2026 Fred Sanders
ISBN: 9789465312064

Ontwerp omslag: Irina Chepik,
Schilderij van 'Kasteel Radboud in Medemblik'

Een aantal van zijn romans zijn vertaald in het Engels en andere talen, en al zijn boeken zijn net zoals de oorspronkelijk Nederlandse versie te verkrijgen bij www.bravenewbooks.nl.

Liefde en oorlog in de nieuwe polder

In de polder, nieuwgeboren uit water en tijd,
Waar dijken en dromen samenkomen,
Vond Anna haar liefde, zacht en bereid,
Bij Samuël, de man van haar dromen.

Zij hielp de vluchtende, de hoop in zijn hand,
Een licht in de schaduw, een vriend in de nacht,
Maar de oorlog is wreed, ook in het polderland,
Hij vergat zich te verbergen, omdat hij hulp bracht.

De dijk barstte, water stroomde de polder in,
De polder werd een geschrokken schim in de tijd,
En in die laatste dagen, dicht bij bevrijding,
Hij liet zijn leven achter, ze raakte hem kwijt.

Zijn naam weerklinkt in de wind, in haar hart,
Een verhaal van moed en onschuld verloren,
En Anna, haar hart getekend vol smart,
Herinnert hem dierbaar, die ze mocht bekoren.

Door Fred Sanders ondersteunt door Deep AI,
15 augustus 2025.

1. Vluchtend naar Creil – 1165

Nog nooit had ze zo een man ontmoet. Zijn krachtige ogen, zijn postuur en sterke handen, alles aan hem was gewoon zoals ze zich een man altijd had voorgesteld. Zo anders dan de mannen die ze op de buitenpost om zich heen gewend is. Hij fascineert haar, zijn brede schouders en zware bouw, en hij is ook veel langer dan de mannen hier uit de lage-landen. Hij straalt gewoon superioriteit en dominantie uit en dat ontnemt haar de adem. Ze voelt zich tot hem echt enorm aangetrokken en ja, ze kan haar ogen amper van hem afhouden.

Haar vader, de Kastelein van Medemleck, wat de mensen hier lokaal gewoon Medemblik noemen, had hem een paar keer op de buitenpost hier ontvangen. Hij wilde weten waarom deze Viking op de hoogte van Wieron verbleef en wat hij daar deed. De beste manier om daarachter te komen was door hem voor het avondeten uit te nodigen, en daar zit hij dan, aan de lange houten tafel in hun bescheiden eetzaal van de buitenpost.

Haar vader weet ze, schaamt zich wel een beetje voor wat hij te bieden heeft. De houten buitenpost is een sobere houten burcht met weinig vertrekken en de afmetingen van de eetzaal halen het in verre niet van de burchten meer zuidelijk hier in de lage-landen. Maar de buitenpost ligt op een strategische plek, dat hebben de Franken goed uitgekozen. Aan de westzijde tot aan de duinen liggen de veengebieden met kleine nederzettingen langs de kreek, zoals Almersdorp en Gawijzend langs de Middenleek. Aan de oostkant ligt de binnensee, de Aelmere, door een geul met de grote zee, de Noordzee, verbonden, en daar ligt ook het haventje van Medemblik. Vanuit de buitenpost houden haar vader en zijn mensen zo controle op alles wat het veengebied in- en uitvaart. Ook heffen ze belasting op alles wat de handelsvaart over zee aanvoert. Ja, Medemblik is een strategische plek, want als je macht over de handel hebt dan heb je macht over de mensen.

De burcht heeft zoals gebruikelijk op elke hoek een toren, waarbij tegen de zuidelijke muur van de binnenplaats hun verblijf

en het gastenverblijf is gebouwd, met de hoge eetzaal ernaast. Vanuit de binnenplaats loop je zo de eetzaal in en deze wordt ook overdag gebruikt voor ontvangsten en gesprekken. Gesprekken die haar vader voert, met de belastinginners, met notabelen en dus ook met de baljuw. Want de buitenpost valt onder het Oost-Baljuwschap en dus moet alles wat haar vader doet de instemming van de baljuw en ook van de schout en schepenen in de banne van Medemblik hebben. Die zijn verantwoordelijk voor de rechtspraak en het onderhoud aan de dijken. Haar vader, ja hij moet het in zijn banne gewoon regelen dat iedereen zijn werk doet.

Daarom wil hij alles weten en alle belangrijke mensen en mensen met macht leren kennen. Zo heeft hij dus al een paar keer deze Viking in zijn huis aan de eettafel uitgenodigd. Want deze Viking is een eenling en ook een bijzondere figuur. Niemand kan wat over hem vertellen, maar dat hij daar op de hoogte van Wieron aanzien en macht heeft, dat is duidelijk. Verhalen over de Viking bereikten haar vaders buitenpost, en zij heeft ze weer van haar kamermeisje gehoord.

Hij was zomaar plotseling uit Friesland naar de hoogte van Wieron gekomen, had zich daar een huis gebouwd en was de grond er omheen gaan bebouwen. Het was meteen duidelijk dat hij niet meer zou weggaan. Dat had iedereen verbaasd omdat alle Vikingen hier na de val van de Friese koning Radboud, samen met de Friezen uit de lage landen naar het oosten waren weggetrokken. Honderden jaren hadden ze het noorden samen veroverd en hun rijk groot gemaakt, en nu was dat voorbij. Want de toegenomen macht van het Frankische rijk had ze verdreven. Niet dat ze daarvan in de banne van Medemblik veel gemerkt hadden. Dit gebied van veen prut en kleine nederzettingen was gewoon niet interessant genoeg voor zowel de Friezen als daarna het Frankische rijk. Ook nu ze onder het Graafschap van Holland vallen is er wat dat betreft weinig veranderd. Haar vader is hier in de banne daardoor heer en meester, ondanks dat zijn status als kastelein gering is. De titel bestaat nog geeneens officieel, ook al wordt hij wel al zo aangesproken. Zo heeft hij alle touwtjes hier goed in handen, en dan valt het extra op als er zomaar ineens een

Viking in zijn gebied komt wonen, die een huis bouwt en dat de mensen daar op Wieron naar hem luisteren. Hij heeft overwicht op ze, van nature, door zijn postuur en door wat hij doet en hoe hij dingen zegt.

Ja, dat is ook haar opgevallen tijdens de maaltijden hier in de burcht waarvoor hij werd uitgenodigd. Als jonge vrouw mocht ze erbij aanwezig zijn, niet aan de hoofdtafel maar wel met haar moeder en zusje Aude aan de kleinere tafel een beetje uit het zicht. Haar broer Arnout zat dan fier naast zijn vader Wouter, Wouter van Schagen, maar hij hield elke keer wijselijk zijn mond. Want haar vader weet ze, wil wel het middelpunt van het gesprek zijn. En zij Maria, zij heeft tijdens de gesprekken goed geluisterd, zonder dat het opviel. Zo weet ze veel meer over de geschiedenis van het gebied rondom de banne en de buitenpost waar ze woont, dan andere jonge vrouwen. Ze houdt daar wel tactvol haar mond over, want een vrouw behoort niet slim te zijn. Haar ouders willen dat ze zo lang mogelijk met poppen speelt en doet wat haar vaders wil is.

Maar ze was er wel bij, bij deze bezoeken van de Viking en ze luisterde goed naar wat haar vader en hij met elkaar bespraken. Ze kwam onder de indruk van zijn houding, alsof hij nergens bang voor was. Ze noemden hem Ivar en ze fluisterde zijn naam in stilte na, zachtjes om nooit meer te vergeten.

Eerst schonk hij haar geen aandacht, maar toen hij doorkreeg dat ze af en toe naar hem keek, toen begon hij terug te kijken. Hij was slim, hij keek alsof hij gewoon om zich heen keek, maar ging zijn blik haar kant op dan werden zijn ogen groter. Dan zag ze zijn mooie grote blauwe ogen en zijn lange blonde haar, achter zijn hoofd bij elkaar gebonden. Haar hart sloeg dan meteen meerdere slagen over, de eerste keer al. Zo een man had ze nog nooit ontmoet. Hij had meer dan een krachtige stem en een robuust voorkomen, in zijn ogen zag ze ook stilte, eenzaamheid en belangstelling. Wat zou ze hem graag leren kennen, dat werd bij elk bezoek van hem aan haar vader sterker in haar.

De Viking speelde het spel slim, viel haar op. Tijdens de maaltijden waarbij haar vader steeds meer wijn liet komen, liet

hij weinig over zichzelf los. Elke keer gaf hij een beetje informatie vrij, maar zo weinig dat haar vader hem wel weer en nog een keer moest uitnodigen. Als haar vader en de anderen aan zijn tafel even niet goed opletten, dan keek hij half nonchalant haar kant op. En zij Maria, ze zorgde dat ze op de goede plek aan de tafel van haar moeder ging zitten, op de hoek in iets van licht, zodat hij haar goed kon zien. Als hij haar lang aankeek, dan hapte ze naar adem en werd ze helemaal warm. Dat moest opvallen, dacht ze, haar wangen waren vast helemaal rood geworden. Maar niemand die het opviel, behalve hem Ivar, wiens naam ze fluisterde als hij haar aankeek.

Het begon met een berichtje, zo bijzonder en zo ingrijpend, geschreven op een stukje boombast. Alleen zijn naam stond erop: “Ivar”, geschreven met stevige letters zoals je van een man als Ivar zou verwachten. Hoe hij dit berichtje aan haar had geregeld, het bleef zijn geheim. Maar ineens vond ze het onder de waterkan in haar kamer. Ze schreef “Maria” op de achterkant van het stukje bast en legde het terug, en de volgende dag was het stukje bast weg.

Het volgende bezoek van haar Viking aan de buitenpost maakte op haar nog grotere indruk, ze zal het nooit vergeten. Toen ze tijdens de maaltijd terwijl hij haar vluchtig aankeek, zijn naam met haar lippen spelde, toen zeiden zijn lippen “Maria”. Ze schrok enorm en keek snel eerst haar moeder en daarna haar zusje aan, maar ze hadden niets gezien. Anders had ze wel een enorme boze of jaloerse blik teruggekregen.

Dit bezoek vertelde hij ook ineens meer over zichzelf. Terwijl haar vader, haar broer en de anderen aan de tafel zich tegoed deden aan het rode varkensvlees en de wijn, begon hij te vertellen en hij oogde ontspannen en had er een houding van, nu moet het er maar eens van komen.

Hij was in Friesland opgegroeid, aan de andere kant van het grote meer de Aelmere. Na het vertrek van de Vikingen terug naar het hoge noorden was zijn stamvader voor de liefde gebleven en zo vormde zijn familie een kleine Noorse enclave in het ruwe Friesland, zo vertelde hij. Maar geliefd waren ze daar niet, hun

van nature superioriteit werd niet graag geaccepteerd. Hij en zijn voorouders konden er weinig aan doen, vertelde hij verder, ze waren nu eenmaal groter en sterker, en hun stem was luider. De mensen om hen heen luisterden gewoon gauw naar wat zij zeiden en dat ga je na een paar keer dan maar accepteren, zo verklaarde hij de situatie daar. Dat riep jaloezie op, onder de stamhoofden en ook onder de Friese mannen in het algemeen. Dat varieerde van kleine pesterijtjes tot brute tegenwerking. Ja, ze woonden daar niet altijd naar hun zin. Maar ze woonden er al heel lang, dat wel, en hadden er boerderijen en een veestapel. Als tweede zoon van zijn vader moest hij de meeste klappen opvangen, daarvoor durfden de Friezen zijn vader en oudere broer niet aan te pakken. Was er iets gebeurd, was er iets stuk, naar hem werd gewezen, hoe hard hij ook werkte. Zelfs toen er een koe dood was gegaan bij de burenen, kreeg hij de schuld. Daar was hij moe van geworden en op een dag, toen was hij weggelopen. Al een tijdje stond zijn zak met persoonlijke spullen klaar in zijn kamer. Ineens, vanuit opgekropte woede, liep hij het erf af met in zijn hand die zak. Niemand die het opviel, maar voor hem was het duidelijk.

Hij zou het water tussen Friesland en het hoge stuk land met de naam Wieron oversteken. Hij wist nog een boot te liggen ergens twee dagen lopen vanuit zijn ouderlijk huis. Alles ging volgens plan, en hij was het water tussen daar en hier in een half uur roeien overgestoken. Aan deze kant had hij wel nog een paar uur door de veen prut moeten struinen. Het werd langzaam ook nog hoog water en dat maakte dat hij zich steeds trager kon voortbewegen. Maar uiteindelijk had hij de hoogte bereikt. Het houten kerkje van Oosterland vormde daarbij zijn oriëntatiepunt. Eenmaal op de hoogte liep hij door en vond de voor hem geschikte plek. Niemand had hem gevraagd wat hij er te zoeken had en niemand had hem een strobreed in de weg gelegd, toen hij op een open veldje zijn zak neer gooide en de dagen erna zijn huisje ging bouwen. Hij had er een hek omheen gezet en was er groente en kruiden gaan verbouwen. Van de burenen aan de ene kant kreeg hij een stoel en van een ander een tafel. Vriendelijke mensen woonden daar, ze deden niet moeilijk en lieten hem zonder moeilijk te doen gewoon zijn gang gaan. Zo was hij van de

mensen gaan houden en was hij ze op zijn beurt van nature ook hun weer gaan helpen. Een buurman had zijn hulp nodig om het graan op tijd voor een storm binnen te halen en ook hielp hij zijn buurvrouw op leeftijd die daar vriendelijk om vroeg met het melken van haar koeien. Zo was hij een deel van de gemeenschap op Wieron geworden en was hij zich thuis gaan voelen. Zonder dat hij dat zocht werd hem steeds vaker om raad gevraagd en ook werd hem gevraagd om ruzies, tussen families en familieleden te bemiddelen. Zijn rechtvaardigheid werd goed gewaardeerd en zo groeide zijn positie op de hoogte. Misbruik maakte hij daar niet van, want hij had zijn les thuis in Friesland geleerd. Jaloezie kan zomaar de kop opsteken en dan kan je vertrekken. Het is beter alleen te doen wat je gevraagd wordt, dat had hij zich voorgenomen. Dan blijft de sfeer goed en vertroebelen de verhoudingen niet. Daarom was hij verbaasd dat hij op de buitenpost werd uitgenodigd.

‘Waarom word ik voor deze maaltijden uitgenodigd en wat kan ik als eenvoudige boer voor de banne van Medemblik betekenen?’ vroeg hij.

Haar vader keek hem verrast aan en tot haar verbazing beloonde hij haar Viking met eerlijkheid.

‘Je bent op de hoogte een belangrijke man geworden’ zei haar vader, ‘en daarom wil ik je leren kennen en bespreken wat we voor elkaar kunnen betekenen.’

Haar vader trok bij deze woorden zijn jas recht en strekte zijn hals. Ook wenkte hij voor de wijn en liet de glazen nog eens goed vullen.

Ook haar Viking ging rechtop zitten en trok zijn tuniek meer strak. Toen viel het haar pas op dat hij meer indrukwekkende kleding voor dit bezoek had aangetrokken, meer kleur en hij had een veel bredere ceintuur om zijn jas gesespt. Zag ze het nu goed, zijn schouderdoek werd aan de voorkant bij elkaar gehouden met een zilveren gesp en daarin stond gegraveerd een grote “V”. Dat moet de “V” van Viking zijn, bedacht ze zich.

Wat ziet hij er vandaag indrukwekkend uit, veel meer dan bij vorige bezoeken, zo schiet door haar hoofd. En dan kijkt ze naar

haarzelf, ook zij heeft voor dit bezoek een meer kleurrijke jurk aangetrokken en spontaan zonder goed na te denken heeft ze haar gouden halssnoer omgedaan. Met haar opgemaakte haren en lintjes aan haar jurk ziet ze er als een prinses uit. Maar nu, nu heeft ze pas door wat ze en wat hij heeft gedaan, wat zij hebben gedaan, door zijn kleding en haar kleding. Als twee baltsende vogels hebben ze zich voor elkaar mooi gemaakt. Het zweet breekt haar uit, als maar niemand dit opvalt. Dan zwaait er wat voor haar.

En dan, zijn lippen spellen haar naam en zijn hoofd geeft haar een knikje. Nee, dat had hij niet moeten doen. Ze voelt meteen dat haar moeder naast haar, met haar lichaam beweegt en gaat verzitten. Ze probeert stuurs voor zich uit te kijken, net te doen alsof ze het niet gemerkt heeft. Maar het is te laat, ze voelt de hand van haar moeder op haar arm en ze zegt,

‘We gaan naar onze kamers, deze maaltijd laten we aan de mannen over.’

Ze staat op en met een trekje van haar hoofd laat ze merken dat haar dochter mee moet komen.

Het is duidelijk, ze is betrapt en hij is betrapt. Er is nog niets gebeurd maar dit zal gevolgen hebben, voor haar en misschien voor hem. Voor ze het weet zit ze alleen op haar kamer en hoort ze het slot op de deur vallen. Ze krijgt hoofdpijn van de paniek die ze door haar hele lijf voelt opkomen. Ze weet niet beter dan haar kleren voor meer eenvoudige kleding om te ruilen. Ze gaat op bed liggen, de ogen gesloten alsof ze zo het onheil kan weghouden. Ze heeft een droge mond van de spanning. Schuifelend loopt ze naar de waterkan om een slok te nemen. Ze tilt de waterkan op en dan, haar adem stukt, eronder ligt alweer zo een klein berichtje. “Creil” staat erop. Ze moet naar Creil, dat is duidelijk.

Ze heeft nooit goed leren paardrijden, ze heeft eigenlijk al jaren niet meer gereden. Wat ze als jong meisje mocht, kun je achteraf geen paardrijden noemen. Van haar moeder mocht ze wel eens op een paard zitten als de stalknecht de teugels vasthield. Zo liep het paard met haar enkele rondjes. Als haar moeder even weg was, gaf hij haar soms de teugels zodat ze zelf een beetje kon rijden.

Paardrijden kon je het niet noemen, kleine rondjes reed ze dan in de paardenbak.

Maar nu, nu is ze ouder en ze zit hoog op deze bruine merrie en ze rijdt echt, ze rijdt in de schemer van de nacht met het beetje licht van de maan. Ze rijdt voorzichtige stapjes, en gelukkig voelt de merrie haar gebrek aan rijervaring goed aan. Ze leeft als in een droom, een roze wolk, ze kan niet geloven dat ze hier nu rijdt, dat ze dit echt heeft gedaan.

Nog geen uur geleden stond ze in haar kamer met zijn bericht in haar hand, “Creil” stond daarop. Creil, daar heeft ze van gehoord, ze heeft bezoekers van haar vader horen praten over deze bijzondere nederzetting ergens midden in het natte veengebied tussen Medemblik en de hoogte van Wieron in. Er zou een pad naartoe lopen, de “Koningsweg” werd het genoemd, omdat de Friese koning Radboud deze had laten aanleggen. Ze weet niet waar dat pad begint en hoe ver het naar de hoogte van Wieron is, ze weet gewoon helemaal niets. Ze is als jonge vrouw de buitenpost gewoon echt nog nooit af geweest, en nu is ze hier! Het is een wanhoopsdaad, het resultaat van een compleet idiote impuls, door de combinatie van angst en liefde. Ja, ze moet toegeven dat ze verliefd is, tot op haar oren verliefd. Een gevoel zoals dit heeft ze nog nooit meegemaakt. Op feestavonden mag ze wel eens dansen met een vriend van haar broer of een door haar ouders geselecteerde man uit de genodigden, maar daarbij raakte je elkaar niet aan. Nog nooit had ze voor zo een man gevoeld, wat ze nu voelt. Haar hoofd wilde en wil in deze droom geloven, dat hij ook op haar verliefd is. Anders had hij toch geen berichtjes onder haar waterkan laten neerleggen?

Waar heeft ze de moed vandaan gehaald? Ze weet het niet. Maar op het moment dat ze zijn bericht met het enkele woord “Creil” las, brak ze, toen zag ze haar situatie even helemaal helder voor zich, hoe het zou gaan. Haar ouders zouden haar verbannen, weg van de buitenpost. Ergens in de zuidelijke landen zouden ze haar bij familie onderbrengen om haar zo snel mogelijk uit te huwelijken. De laatste maanden had haar moeder haar al verteld dat ze zo langzamerhand in de huwbare leeftijd kwam. De komende stap was al voorbereid en nu zouden ze snel gaan

handelen. Deze kamer kwam ze zeker nooit meer zomaar uit. Ze zou vanaf nu gecontroleerd worden bij alles wat ze deed.

Als ze een kans heeft om hieruit te ontsnappen, dan moest ze snel handelen en het nu doen. Voor het oog van anderen is haar moeder met haar tijdens de maaltijd gewoon opgestapt. Dat zal de meeste aanwezigen geeneens zijn opgevallen. En was hun vertrek bij een paar aanwezigen opgevallen, dan zullen die er nog niets achter gezocht hebben. Dus ja, het kan even duren voordat haar moeder anderen bij haar daad gaat betrekken. Ze zit dus op haar kamer die afgesloten is, maar niemand weet nog de reden. Hoe lang heeft ze, tien minuten tot een half uur? Haar moeder zal eerst haar vader willen spreken en die zit met de Viking, haar Viking, nog in een diepgaand gesprek. Misschien heeft ze nog wel een uur om te ontsnappen, want dat wil ze. Ze wil hier weg en ze weet waar naartoe. Ze wil naar haar Viking, ze wil naar Creil.

Als eerste kleedt ze zich goed aan, met meerdere lagen kleding. Het is de maand april, het is koud buiten want de zomer is nog niet aangebroken. Ze kan niets meenemen want dat zal opvallen. Dus meerdere lagen kleding aantrekken is het beste, en warme laarzen trekt ze ook aan. Over haar meerdere lagen kleding trekt ze een dikke tuniek aan, een soort overjas. Een muts tegen de kou steekt ze in één van haar zakken.

Maar waar zal ze van leven, kan ze daar wel leven en heeft de Viking, haar Viking, wel de rijkdom om voor haar te zorgen. Ze moet alles van waarde meenemen, dat is haar duidelijk. En dan valt haar oog op het juwelenkistje van haar moeder dat ze heeft laten staan. Omdat ze het gouden familiehalsnoer wilde dragen, heeft haar kledingmeisje deze vanochtend uit haar moeders kamer opgehaald. In dit kistje weet ze, daar zitten alle familiejuwelen in. Langzaam alsof het een geheime opbergruimte is, langzaam opent ze het kistje. Het goud fonkelt haar in de ogen tegemoet. Ze wist van haar moeder dat de familie sieraden van goud had, maar zoveel? Ze ziet meerdere gouden kettingen en halssnoeren, zilveren en gouden gespen, ringen en armbanden waarvan een aantal ingelegd met edelstenen. Ze aarzelt een moment, maar dan pakt ze de grootste sieraden en stopte ze in een zakje dat ze daarna in haar tuniek verstopt. Ze pakt die

sieraden, armbanden, kettingen en halssnoeren zonder edelstenen waar veel goud in verwerkt is. Het gaat haar om de waarde niet dat ze mooi zijn, en haar moeder houdt van de edelstenen. Ook stopt ze een paar doeken onder alles wat ze in het kistje laat liggen, zodat er op het eerste gezicht niets uit lijkt genomen. Dan klopt ze op haar deur met de hoop dat haar kamermeisje deze zal opendoen. Al gauw hoort ze haar voetstappen in de gang en het verschuiven van de grendel op haar deur. Aarzelend wordt de deur geopend. Het meisje kijkt haar verbaasd aan als ze de deur met een ruk opentrekt. Hier kan ze niet op wachten, ze moet weg.

Ze laat het kamermeisje in verbazing achter en met grote stappen loopt ze naar de trap en daar aarzelt ze. Haar moeder kan daar beneden zijn en haar op haar vlucht betrappen. Ze heeft tenslotte niet voor niets haar deur op slot gedaan. Nee, ze heeft een andere vluchtroute nodig. Hebben de kamermeisjes in hun vertrek geen tussendeur naar het gastenverblijf, bedenkt ze zich? Ze draait om en ziet haar kamermeisje nog steeds verbaasd en verstilt in de gang staan. Ze loopt op haar af en neemt haar aan de arm.

‘Kom mee naar jullie kamer’ fluistert ze, ‘ik moet direct naar het gastenverblijf.’

Het meisje is sprakeloos maar eenmaal in beweging geduwd loopt ze al gauw voorop en zo komen ze in het verblijf van de kamermeisjes. Daar is de tussendeur, ze heeft het zich goed herinnerd. Eén stap verder en ze is al in het gastenverblijf. Daar is ze minder bekend, maar ze heeft gehoord dat er een deur naar buiten gaat, naar de stallen. Zo kunnen gasten hun eigen paarden verzorgen of daar met de stalknecht afspraken over maken. Ze neemt de trap naar beneden en daar is het stil, blijkbaar zijn alle gasten nu aan de eettafel bij haar vader aangeschoven. In de achterwand ziet ze een grote stevige deur met wel drie zware grendels. Gelukkig zijn er twee los en de derde is maar half weggeschoven. Haar kamermeisje staat hijgend van de spanning en vertwijfeld achter haar, maar ze helpt haar toch om ook deze grendel los te schuiven. Ze wenkt het meisje om binnen te blijven

en instrueert haar met handgebaren dat ze de deur achter haar weer moet afsluiten.

Weg is ze, ze staat buiten het houten fort van de buitenpost en een tiental stappen van de stallen vandaan. Daar ziet ze een bruine merrie staan, gezadeld en met een touw aan een paal gebonden. De stalknecht ziet ze niet, dus nu moet ze het erop wagen. Ze kijkt nog eens goed om haar heen, het is stil om de stallen heen. Logisch natuurlijk, binnen is het warm en daar is eten en hier, hier is een vieze miezer regen. Het dringt nu pas goed tot haar door waar ze aan begonnen is. Ze glibbert naar de stal en haar buitenste overjas begint al nat te worden. Ze leeft niet zo beschermd als de dochters van Kasteleins en andere hoofden van burchten die ze kent, maar met het echte buitenleven is ze onbekend, helaas voor nu. Want nu ze het paard los heeft gemaakt en op het zadel wil klimmen, loopt ze al meteen tegen haar eerste beperking aan. Haar tuniek laat de grote opstap niet toe, ze draagt nu eenmaal geen broek zoals mannen. Maar ook heeft ze geen tijd te verliezen, elk moment kan ze worden gezien. Dan moet ze haar tuniek maar omhoogtrekken en opstijgen met blote benen, denkt ze. Maar als iemand dat ziet dan is haar toekomst vernietigd. Ze pakt haar tuniek aan de voorkant omhoog, maakt de stap in de beugel en duwt zich af het zadel op, en duwt ze haar andere voet in de andere beugel. Het paard hinnikt even en daar schrikt ze enorm van. Er is geen tijd om zich te herinneren hoe ze moet rijden, hoe ze het paard moet aansturen. Ze kan elk moment ontdekt worden. Dus doet ze maar wat in haar opkomt. Ze streelt het paard haar hals en beweegt de teugels wat vriendelijk op een neer. Langzaam maar eigenlijk heel rustig begint haar paard te lopen. Stapvoets en voetje voor voetje, waarschijnlijk wachtend op aanwijzingen.

Ze herinnert zich een brug over de kreek, de Middenleek, een stuk meer naar het westen van de buitenpost. Zonder eigenlijk na te denken trekt ze een beetje aan haar linker teugel en haar paard draait vanzelf mee met haar gedachten. Klik-klik zegt ze met haar tong en hij begint te lopen. Het gaat een stuk makkelijker dan ze had verwacht. Maar helaas achter zich bij de stal hoort ze stemmen, ze heeft dus geen tijd te verkiezen, ze moet

het erop wagen. Met haar voeten als in een oude reflex duwt ze tegen de buik van het dier en vanzelf gaat hij wat harder lopen. Ze hotst en botst op en neer en de schrik vliegt ervan in haar keel. Ze kan daardoor amper ademen. Hoe was het ook alweer, met het paard mee bewegen of steeds in de beugels omhooggaan. Ze kiest maar voor het eerste, dat lijkt het makkelijkst. Als een zak graan laat ze zich op de rug van haar paard meedrijven en dat lukt wonder boven wonder best goed. Haar paard kent blijkbaar de weg, nadat ze wat kleine lemen hutjes zijn gepasseerd waar het stil is, ze slapen blijkbaar, ziet ze een brug over de kreek dichterbij komen. Ze schiet niet snel op maar lopen is trager, denkt ze. Met een klein rukje aan haar teugel buigt haar paard af richting de brug die ze al snel over is en achter zich weet te laten. Ze ziet maar één weg door het veen lopen en die is met zand verhard. Dat moet de “Koningsweg” zijn, denkt ze, die moet ik volgen om bij Creil te komen.

Ze laat haar paard in hetzelfde sullige tempo doorlopen, bang dat ze er bij meer snelheid af zal vallen. Aan de rechterkant van de weg ziet ze de bulten veenmos met daartussen slikken en kleine groenachtige plantjes, maar aan haar linkerkant is het beeld anders. Daar ziet ze het veenmos als een grote spons op het land liggen. Daarnet passeerde ze een smal pad dat vanaf de Koningsweg dat veengebied inging, met aan de zijkant een sloot. Het lijkt erop dat ze de drek uit de sloot gebruikt hebben om het pad aan te leggen, gaat door haar hoofd. Maar ze moet verder, er is geen tijd om te denken. Zo gaat ze misschien al wel een half uur verder, alhoewel haar gevoel voor tijd verdwenen is, als ze iets hoort.

Ze hoort iets achter zich, het is nog ver maar het lijkt op een paard dat snuift en briest. Ze wordt achtervolgd, dat voelt ze en dat weet ze. Dat kan ook niet anders, denkt ze, eigenlijk heb ik al best lang kunnen rijden zonder geluiden van achtervolging. Ze moet iets, weet ze, ze moet dit pad af en niemand moet kunnen zien dat ze is afgeslagen. De eerstvolgende afslag moet ze in, ze heeft geen keuze en, en ze moet door de sloot, alleen dan verdwijnen haar sporen. Haar paard voelt haar spanning blijkbaar aan, want hij begint wat sneller te lopen. Dan is er een afslag en